
Modă și baluri în Bistrița sfârșitului de secol XIX și început de secol XX

Elena Elisabeta PLENICEANU

Cuvinte cheie : Bistrița, sfârșitul secolului XIX, modă, baluri, spectacole, loisir.

Mots Clés : Bistrița, fin du XIXe siècle, mode, bals, spectacles, loisire.

Procesele revoluției industriale ale secolului XIX au stimulat pe plan european dezvoltarea clasei de mijloc, atentă la tot ce însemna elita burgheză. Aceasta credea în tangibilitatea progresului, părea că Europa o luase cu adevărat înaintea restului lumii¹.

Cumpăna dintre veacurile XVIII-XIX a reprezentat pentru Principatele Dunărene o epocă bogată în prefaceri care au afectat toate domeniile vieții economice, sociale, politice, artistice și culturale. Românii din Transilvania încep și ei să-și schimbe modul de viață sub influența străinilor. Prefacerile au afectat și vestimentația oamenilor care, după câteva sute de ani în care au fost folosite haine lungi și largi, croite după moda orientală, a înregistrat o întoarcere spre Apus. O dată cu schimbarea vestimentației, au fost adoptate mobilierul și bucătăria de stil european².

În Transilvania, spațiu ideal de comunicare și interacțiune a unor culturi diferite, unde Europa era mai prezentă decât în Principatele Române, secolul XIX aduce noutăți la nivel mental prin școală, cărți, contact direct. Noi opțiuni sunt formulate pe măsură ce se intensifică contactele cu lumea occidentală. Europeanizarea poate fi remarcată la nivelul elitelor intelectuale și sociale din mediul urban. Influența și contactul cu civilizația apuseană aduce o modernizare a moravurilor, a mentalității, a conștiințelor, o încercare de sincronizare a dezvoltării spațiului românesc cu aceea a Occidentului³. Se aduc profesori străini, se cumpără cărți, se fac abonamente la gazete occidentale din Franța, Germania, Olanda, Belgia, Austria.

Accesul tinerilor români la școlile europene, pe de o parte, sau asigurarea unei educații cu ajutorul unor profesori particulari occidentali, pe de altă parte, au permis copiilor elitei românești, chiar și a unor elevi din pătura medie ce au beneficiat de ajutorul unor burse, să-și însușească limbi de circulație europeană care le-a deschis calea cunoașterii altor culturi. Etosul instruirii a insuflat sentimentul de disciplină, hărnicie, maniere elegante, devenind un vehicul al frumosului⁴. Se înființează societăți culturale, se deschid instituții de învățământ, se editează cărți și reviste, sunt încurajate artele și meseriile, apar inițiative economice prin care sunt valorificate în forme moderne resursele naturale și are loc o modernizare a spațiului urban și renovarea infrastructurii prin construirea unei rețele de căi ferate, aducțiuni de apă, iluminat public. Mutațiile în plan social, consolidarea clasei de mijloc, modernizarea urbană, gustul pentru spectacole și baluri solicită edificarea de sedii adecvate unor astfel de activități și adoptarea unor programe edilitare în domeniile economico-social și cultural. Se construiesc sedii administrative și de învățământ dotate cu ample și fastuoase săli festive, spații care vor putea cumula în subsidiar activități cu valențe culturale: concerte, baluri, spectacole corale și de teatru.

1 William M. Johnston, *Spiritul Vienei. O istorie intelectuală și socială 1848-1938*, Iași 2000, p. 43.

2 Adrian-Silvian Ionescu, *Politică și modă la cumpăna secolelor XVIII – XIX*, în *Anuarul Institutului de Istorie A.D. Xenopol*, 33, 1996, p. 57.

3 Ionela Simona Mircea, *DesFaceri ale timpului. Un secol de modă în imagini de epocă (1840-1947)*, Alba Iulia 2012, p. 15.

4 V. Nemoianu, *Cazul etosului central-european*, în A. Babeți, C. Ungureanu (coord.) *Europa Centrală. Nevroze, dileme, utopii*, Iași, 1997, p. 191.